

Дрок Ірина Сергіївна,
науковий співробітник
навчально-наукової лабораторії
з дослідження проблем превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ПРОТОКОЛУ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНЕ СТАТТЕЮ 173-4 КУПАП

Наприкінці 2018 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» [1], яким встановлено адміністративну відповідальність за булінг (цькування) учасника освітнього процесу (ст. 173-4 КУПАП) [1; 2].

Судова практика вирішення справ про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 173-4 КУПАП, впродовж 2019 року свідчить про необхідність наголосити на особливостях складання протоколів про такі правопорушення, через недоліки яких найчастіше суди приймали рішення про закриття справи у зв'язку з відсутністю складу правопорушення. Також недоліки складання протоколів про такі правопорушення являються підставою для повернення судом справи на доопрацювання до органів Національної поліції. Так, впродовж 2019 року суди України розглянули 316 справ про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 173-4 КУПАП, з яких у 123 справах (40% від загальної кількості справ) було винесено рішення про накладення стягнення. Проте 88 справ (28%) суд відправив на доопрацювання до органів Національної поліції, а 84 справи (26%) було закрито за відсутністю складу правопорушення або у зв'язку зі сплавом строку позовної давності [3].

Порядок оформлення в органах Національної поліції України матеріалів про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 173-4 КУпАП, встановлений наказом МВС України «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції» від 06.11.2015 № 1376 [7]. Тобто, вимоги до протоколів, які складають поліцейські під час документування правопорушення, передбаченого ст. 173-4 КУпАП, є загальними.

Проте проведений нами аналіз рішень судів України дозволяє виділити наступні особовості складання протоколу про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 173-4 КУпАП:

1. Необхідність зазначати в протоколі про адміністративне правопорушення усі об'єктивні ознаки складу адміністративного правопорушення.

Так, однією з таких обов'язкових ознак є систематичність вчинюваного діяння. Тобто в протоколі необхідно вказати про всі факти вчинення булінгу, в який період часу вони відбувалися, з конкретною вказівкою на час кожної події тощо, а не один або один останній.

Наприклад, у справі № 584/1805/19 суддя чітко зазначає: «складений протокол про адміністративне правопорушення не містить відомостей про те, що вчинене неповнолітнім ОСОБА_17 діяння по відношенню до ОСОБА_5 носить систематичний (повторюваний) характер, а також не містить відомостей про те, які саме дії насильницького характеру ОСОБА_17 вчинив по відношенню до ОСОБА_5 (в чому саме виявилось насильство)», постановивши матеріали про адміністративне правопорушення, передбачене ч.3 ст.173-4 КУпАП, відносно ОСОБА_1 повернути до Путивльського відділення поліції Глухівського відділу поліції ГУНП в Сумській області для належного оформлення [4].

2. Необхідність правильної кваліфікації протиправних дій винних осіб.

Відповідно до норм КУпАП у разі вчинення булінгу малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, необхідно кваліфікувати дії за спеціальною нормою ст. 173-4 КУпАП (частина 3 або 4) [2], а не за загальною нормою, передбаченою ст. 184 КУпАП [2], про що прямо вказано в законі. Так, частина 3 ст. 184 КУпАП [2] передбачає адміністративну відповідальність за вчинення неповнолітніми віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років правопорушення, відповідальність за яке передбачено цим Кодексом, крім порушень, передбачених частинами третьою або четвертою ст. 173-4 цього Кодексу [2].

Проте замість того, щоб кваліфікувати дії за ч. 3 або 4 ст. 173-4 КУпАП (Булінг (цькування) учасника освітнього процесу) [2], поліцейські стандартно кваліфікують дії винних осіб за ч. 3 ст. 184 КУпАП (Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей) [2]. Крім того, деякі суди так само неправильно кваліфікують дії батьків, чий діти вчинили булінг.

Наприклад, у справі № 234/2837/19 суд встановив, що 31.01.2019 року о 09:00 годині гр. ОСОБА_1 ухилялась від виконання передбачених ст. 150 СК України обов'язків щодо виховання доньки ОСОБА_2, ІНФОРМАЦІЯ_5, внаслідок чого остання 31.01.2019 року вчинила дії, передбачені ст. 173-4 КУпАП. Таким чином, ОСОБА_1 вчинила адміністративне правопорушення, передбачене ч. 3 ст. 184 КУпАП, та визнав ОСОБА_1 винною у скоєнні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 184 КпАП України [5].

3. Необхідність доповнювати матеріали справи про адміністративне правопорушення доказами: поясненнями свідків, довідками з медичних закладів, фото-, відео- матеріалами, речовими доказами.

Наприклад, у справі № 127/16367/19 суддя прийняв рішення про закриття справи про адміністративне

правопорушення у зв'язку із відсутністю в діях особи складу адміністративного правопорушення. Такого висновку суддя дійшов на підставі того, що зазначивши в протоколі про адміністративне правопорушення про те, що з лютого 2019 року ОСОБА_1 вчинила правопорушення, інспектором не надано жодного доказу, який би це підтверджував. Крім того, у протоколі про адміністративне правопорушення не вказано, які саме дії вчинені ОСОБА_1 відносно учня ОСОБА_2 і чи внаслідок таких дій могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого [6].

Підсумовуючи, хочемо наголосити, що протокол про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 173-4 КУпАП, складається відповідно до загальних вимог, які висуваються до даного роду документів. Водночас підвищеної уваги від поліцейських потребують моменти, пов'язані із доказуванням вини особи. Для цього в протоколі про адміністративне правопорушення обов'язково необхідно зазначити об'єктивні ознаки складу адміністративного правопорушення, а також долучати весь комплекс доказів у справі для того, щоб вина особи була доведена в суді. Крім того, потребують більшої уваги питання кваліфікації правопорушення, передбаченого ст. 173-4 КУпАП, та відмежування його від суміжного складу адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 184 КУпАП.

Література:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькування): Закон України від 18 грудня 2018 року № 2657-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 року № 8073-X URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

3. Падучак О. Булінг – стоп! Аналіз першого року реалізації Закону щодо протидії булінгу / Олександра Падучак // Юридична газета. – 2020. – № 1 URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/inshe/bulng--stop-analiz-pershogo-roku-realizaciyi-zakonu-shchodo-protidiyi-bulingu.html>

4. Справа №584/1805/19 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86039595>

5. Справа № 234/2837/19 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79992685>

6. Справа № 127/16367/19 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84821995>

7. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>

Подопригора Олег Леонідович,
старший інспектор з особливих доручень
відділу контролю за обігом зброї у сфері дозвільної
системи УПД ГУНП в Дніпропетровській області

**ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ
ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ПОЛІЦІЇ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ПРАВОПОРУШЕННЯМ
У СФЕРІ ОБІГУ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ**

Складна соціально-економічна ситуація в Україні та військові дії на сході України є основними факторами, які впливають на збільшення кількості зброї на території України. Масштабні незаконні поставки зброї в окуповані райони Донецької і Луганської областей і неконтрольований її рух, складна криміногенна ситуація в східних і південних регіонах України, високий рівень криміналізації протиправної діяльності і одночасно низький рівень економічного розвитку прикордонних